

történt, mindnek eredendő hibája volt, hogy a cigányokból parasztokat akart csinálni. A demokratikus földreform alkalmával cigányok úgyszólván sehol sem jelentkeztek, mint (földigénylők, holott kaphattak volna birtokot. A múltban is vonzotta a falusi cigányságot a kisipar (szeg-, fűró- és patkókovácsolás, kosárfonás, kemence!-, padlástapasztás, üstfoltozás, teknővájás, stb.). Ma már a nem-asszimilált cigányság legjobbjai határozottan a városokban látják a kiutat. A központi irányításnak, elsősorban a szakszervezeteknek fokozatos kiválasztás és áttelepítés útján elő kellene segíteniük a cigányság legmegfelelőbb rétegeinek bekapcsolódását a nagyipari munkába. Ilyen módon kifejlődne egy szervezett réteg, amely az egész cigányságot vezetően befolyásolná.

A gazdasági talpra állítást ki kell, hogy egészítse a cigányság nemzetiségi jogainak megadása. Cigányanyanyelvűnek Magyarországon 1930-ban csak 8000 lakos vallotta magát, a valóságban azonban, mint említettük, a cigány nemzetiségűek száma 80–120 ezerre becsülhető. A szlovákok melleit ez tehát az ország számbelileg legjelentősebb nemzetisége. Még sincs egyetlen cigánynyelvű iskolánk sem. Ugyanakkor, amikor a Szovjetunióban a körülbelül feleannyi főt számláló cigány nemzetiségnek kifejlett kulturális intézményei és irodalma van. Kétségtelen, hogy a cigányság zömének öntudatlan-anarchista beállítottsága nagy nehézségeket fog gördíteni emancipálásuk elé. Különösen jellemző az, hogy jogaik kiharcolására, sorsuk rendezésére saját kebelükből még nem indult mozgalom. Felismerték ugyan, hogy az elnyomottak jogaiért, a társadalmi igazságtalanságok leküzdése érdekében legkövetkezetesebben a kommunisták állnak ki és a nemzetgyűlési választásokon túlnyomórészt a kommunista párt mögé sorakoztak, de önálló politikai életre a cigányság még nem ébredt. A falusi kommunista pártszervezetek nem tehetik magukat minden meggondolás nélkül túl azokon a megrögzött előítéleteken, amelyek a magyar parasztságban élnek és a törekvésük sok esetben csak az lehet, hogy külön csoportokban tegyék lehetővé a cigányság politikai fejlődését.

A cigányok emancipálására irányuló munkának lényeges része lesz a felvilágosító munka a sajtóban és az iskolában, mely meg kell, hogy szüntesse a magyar köztudatban élő íratlan törvényeket és előítéleteket. Már a kérdés felvetésekor meg kell azonban jelezni a kérdés megoldásának mozgató rugóját, azt, hogy a nem-asszimilált cigányság dolgozó réteggé Magyarországon elsősorban a városi iparba való bekapcsolódás útján lesz.

Az egyházi iskolák államosításáról szóló törvény parlamenti vitája (1948. évi június hó 16.)

Országgyűlési Napló, 1947–1951. IV. köt. 73. ülés. 448–480.

Az egyházi iskolák államosításáról szóló törvényt az 1947 márciusában közoktatásügyi miniszterre kinevezett Ortutay Gyula terjesztette be. A törvényt az Országgyűlés sürgősséggel tárgyalta 1948. június 16-án fogadta el az 1948. évi 33. törvénycikket. A törvény az egyházak háttérbe szorítását célzó kommunista stratégia része volt. A

folyamat már az egyházi birtokok felosztásával elkezdődött, s mivel az egyházi iskolák ennek javadalmaiból működtek, fenntartásuk már 1945-től kérdésessé vált. 1946-ban a támadás az iskolán kívüli nevelő szervezeteket vette célba: feloszlatták a nem hitbuzgalmi tevékenységet folytató katolikus egyesületeket, paraszt és munkásszervezeteket, többek között a Magyar Cserkészszövetséget és a KALOT-ot is. Az egyházi iskolák államosítása után hamarosan betiltják a szerzetesrendeket és elkezdődnek a koncepciósperek az egyházak vezetői ellen.

A Demokrata Néppárt teljes mellszélességgel sorakozott fel az egyházi iskolák államosításával szemben. Forrásunkban az állam és a DNP érvei állnak egymás mellett.

BOGNÁR JÓZSEF (kg) előadó: T. Országgyűlés! (Halljuk! Halljuk!) A magyar demokrácia az elmúlt három esztendő alatt a politikai, gazdasági és társadalmi élet területén számos, egymással összefüggő reformot hozott, olyan reformokat, amelyek a politikai hatalom eloszlását, a tulajdoni viszonyokat és gazdasági életünk egész struktúráját alapjában meg változtatták. Ezeknek a szerves és átgondolt reformoknak köszönhető az, hogy Magyarország, amely még 1944-ben is Európában egyedülállóan korszerűtlen, sajátos keverékű feudálkapitalista berendezkedésben élt, ma már politikai rendszerénél fogva a társadalmi fejlődést és a széles tömegek felemelését szolgáló népi demokráciák táborába tartozik. Az az út, amelyet ez alatt az idő alatt megjártunk, természetesen egyik területen sem volt könnyű, hiszen egyszerre kellett számolnunk a befolyásukat vesztett társadalmi osztályok legális és illegális tevékenységével, de kellett számolnunk a múlt társadalmi és kulturális rendszerek eredményeképpen népünk bizonyos rétegeiben visszamaradt elmaradottsággal is. Többször kifejezést adtunk annak a meggyőződésünknek, hogy ezek a reformok, amelyeket hoztunk, csak akkor válnak teljes értékűekké, ha a három év fejlődésének tempója mögött lemaradt magyar közoktatás, közművelődés területén is új utakat tudunk törni. [...] A ma tárgyalásra kerülő és a nem állami iskolák fenntartásának az állam által valói átvételéről szóló törvényjavaslat célja éppen az, hogy pótolva az elmúlt idők mulasztásait, új utakon tudjuk elindítani a magyar közművelődés és köznevelés annyira fontos ügyét. Kétségtelen, hogy ennek a törvényjavaslatnak híre az elmúlt hetekben mély hullámokat vetett a magyar közvéleményben éppen úgy, mint annak idején, mondjuk, az egyházpolitikai törvényjavaslat a polgári háziasságról, amelynek tárgyalása öt esztendőn keresztül tartott, és amelybe három kormánynak a pozíciója rendült bele. [...]

Sokan felvetik azonban azt a kérdést is, hogy az iskolák államosítása magában véve még nem olyan nagy dolog, ők inkább a tankönyvek és az iskola szellemétől félnek. Attól félnek, hogy az iskola olyan gondolkodásmódra fogja nevelni a gyermekeket, amely ellentétes a felnőttekével, szembeállítja az apát a fiúval és eltérést jelent a magyar történelem hagyományaitól, amelynek útján a szülők járni kívánnak és eltérést jelent a hitnek attól a formáitól és felfogásától, amelyhez ők ragaszkodnak. Mi természetesen nem akarjuk szembeállítani az apát a fiúval, a nemzeti hagyományokat a haladással, a hitet a demokráciával, és nem akarunk olyan ismereteket adni az iskolán belül, amely ilyen szembeállításra alkalmas lenne. Viszont világosan és

félreérthetetlenül megmondjuk, nem akarjuk, hogy a mi iskolai könyveinknek a jövőben az legyen a tendenciájuk, hogy a magyar alapjában véve konzervatív nép, tiszteli urait, parasztsága a szó nemes értelmében vett arisztokratikus hajlamokat mutat, nem volt sohasem lázadó, és mint keleti nép mindig szerette a pompát és a társadalmi tekin-
télyeket. Nem! Mi olyan iskolakönyveket és olyan tanítási szellemet kívánunk, amely a magyarságnak legtisztább, legnemzetibb, tehát legforradalmibb hagyományaira épít, és amelyben nem sikkasztódnak el valami vizenyős felfogás altató mákonyában a ma-
gyar történelem legtisztább hagyományai. Olyan történelmet akarunk, amelyben nem-
csak királyokról, hercegekről, grófokról, bárókról, szóval a történelmi osztályokról
lehet hallani, hanem arról is, hogyan élt az elmúlt évszázadok során a magyar nép,
(Úgy van! A dolgozók pártján.) a magyar parasztság, hogyan fejlődtek munkaeszkö-
zei, hogyan fejlesztette földművelését, milyen viszonyban állt földesuraival, papjaival
vagy egyéb hatalmasságokkal, milyen terhek nyomták a vállát a német rablók és török
mortalócok tevékenységén túl, és hogyan ébredt fel benne a társadalmi és gazdasági
elnyomottság érzése, és hogyan indult meg legjobbjában, a Budai Nagy Antalokban
és Dózsa Györgyökben a vágy egy jobb élet felé. (Élénk és hosszantartó taps a kor-
mánypártokon.) Azt akarjuk, hogy ezekről a történelem ne úgy emlékezzék meg, mint
lázadókról, akik a társadalom természetes rendje ellen botor akciókat szöttek, hanem
mint olyan emberekről, akik valahol mélyen a szociális feszítő erők hatása alatt egy új
és jobb korszakot akartak teremteni. [...]

Barankovics István, a kisebbségi vélemény előadója: Tisztelt Országgyűlés! Tuda-
tában vagyok annak, hogy a szó és az érv olyan hatalmával nem rendelkezem, amely a
koalíciós pártok előzetes elhatározásait módosíthatná és a törvényjavaslat sorsán vál-
toztathatna. Mégis egy politikai és egy lelkiismereti okom van arra, hogy kisebbségi
véleményünk szellemében a javaslat ellen érveinket kifejtsem.

A politikai ok abban áll, hogy a mi pártunk a választásokon alapvetően a termé-
szetjogi politikai szemlélet mellett és kifejezetten az egyház általános iskolájának
politikai védelme mellett kötötte le magát. Számunkra tehát főbenjáró egzisztenciális,
politikai kérdés e törvényjavaslattal kapcsolatos magatartásunk kifejtése. Emellett a
kérdést a mi oldalunkról tüzetesebben is be akarom mutatni, mert az a véleményem,
hogy minden tárgyalás ésszerű előfeltétele az ellentétes elvi álláspontok kölcsönös
ismerete és ezért talán fejtegetéseim hasznosak lehetnek, ha nem a jelenben, akkor
talán a jövőben.

A lelkiismereti ok pedig abban áll, hogy minket lelkiismereti, hitbeli parancs is
kötelez szólni ama lényeges jogunkról, az igazunkról, amelyet ez a törvényjavaslat
kétségszűrőbe von.

Tisztelt Országgyűlés! Ez a törvényjavaslat egy ezeresztendő nevelési és okta-
tási jogot kíván hatálytalanítani, amikor a nemzet köznevelésének és közművelődé-
sének egy olyan tényezőjét akarja a jövő alakításából az iskolák terén kikapcsolni,
amely évszázadokon át csaknem kizárólagos működési körben nevelte népünket eu-
rópai kultúrannemzetté és mindmáig nemzeti kultúránkat a legegységesebben formáló
központi tényező maradt. A törvényjavaslat ugyanis arra törekszik, hogy a nevelés és

oktatás egész területén, az elvet erősítő kivételezés lehetőségének fenntartásával, az állami iskola monopóliumot vezesse be és az egyháztól elvegye az oktatási és nevelési intézményeket. [...]

E törvényjavaslat jelentőségét azonban megkettőzi az a körülmény, hogy nemcsak a hitvallásos iskolákat, tehát a szorosabb értelemben vett oktatási intézményeket, hanem a hitvallásos nevelő intézeteket is államosítja, mintegy ezzel is kifejezésre juttatván az államnak azt a szándékát, hogy a közösségek, a szülők és az egyház közvetlen befolyásának elhalványítása akaratával az ifjúságra ráegye a kezét. Ezért ez a törvényjavaslat a szülők természet jogába, az egyháznak erővel elvehető, de megsemmisíthetetlen és küldetésétől elválaszthatatlan tanítási és nevelési jogába ütközik, amikor a nevelés területén az állam javára sajátítja ki azt a jogot is, amely a szülőket és az egyházat illeti meg. Ezt az álláspontunkat fogom bizonyítani. [...]

A családnak természeti és ebből következőleg jogi elsőbbsége van a társadalommal szemben a nevelés terén. Mivel azonban a család a nevelést nem végezheti el a maga egészében, mert nem birtokolja az ehhez szükséges eszközök összességét, ezért a nevelés szükségképpen társadalmi feladat. A szülők nevelőjogát és kötelességét azonban a társadalom vagy az állam nem semmisítheti meg. Az állam a szülőktől e természetjoguk gyakorlásának hatalmát elveheti ugyan, de erre csupán ereje lehet a józan ésszel igazolható jogcíme nincsen. [...]

A hitvallásos iskolák államosítása azonban a tény erejével bizonyítja, hogy az egyházat a hittanóra kivételével nem akarják látni a nevelésben (felkiáltások a dolgozók pártján: ez igaz!), legfeljebb kivételként. Ha viszont egy olyan állam iskoláiban, amelyben állami iskola monopólium van, nem a keresztény világnézet határozza meg az oktatás és a nevelés egész szellemét, akkor az állam és a keresztény szülők természetjogának, a lelkiismereti, a tanítási és a tanulási szabadságának legsúlyosabb sérelmével egyfelől megfosztja keresztény világnézetű szülőket attól, hogy a gyermekeik vallásos szellemi oktatásáról és neveléséről a nevelés egész területén gondoskodhasanak, másfelől a keresztény világnézetű szülők esetleg arra kényszerülhetnek, hogy a világnézetükkel össze nem férő hatásuknak tegyék ki gyermekeiket. [...]

De Tisztelt Országgyűlés! Az állam joga sem mond ellent, hanem kiegészíti az egyház és a család jogát bárminő az államforma, és bárminő a kormányforma. Az államnak joga a neveléshez az állam céljából származik. Az állam célja: a közjó megvalósítása által az emberi személyek tökéletesedését igazságos intézkedésekkel szolgálni. Ebből következik, hogy a nevelés terén az államnak első joga és első kötelessége a szülők nevelési természetjogának védelme és biztosítása. [...] Mi tehát az állam iskola állításai és felügyeleti jogát nem vonjuk kétségbe, egyetlen világiakat oktató iskola vagy világiakat nevelőintézet fölött sem. Az állam azonban iskola állítási és iskola felügyeleti jogával nem ronthatja le sem az egyház, sem a szülő nevelési jogát, vagyis a nevelés területén világnézetek érvényesíthetési jogát nem hiúsíthatja meg. [...]

A világnézetileg vegyes társadalomban, ahol fennáll az a kísértés, hogy egy világnézetileg kisebbségi vagy többségi csoport az állam iskolapolitikájának egész irányítását magának sajátítja ki, közel fekszik az a veszély is, hogy az állami iskola monopólium

és a hivatalos iskolák államosítása a keresztény világnézetet elüti ettől a lehetőségtől, hogy szempontjai nevelésében a nevelés egészében érvényesüljenek. Az állami iskola monopólium tehát a totalizmus veszélyét rejt magában, az oktatásban és nevelésben. Őszintén meg kell mondanunk, hogy nekünk ezzel a törvényjavaslattal szemben különösképpen megnöveli aggodalmunkat és súlyos lelkiismereti parancsunkká teszi az elutasító magatartást az a félelmünk, amelyet eddig senki el nem oszlatott, hogy Magyarországon – jóllehet az ország lakosságának nagyobbik többsége keresztény nevelést akar – az állami iskola monopólium bevezetése, és főleg a hivatalos iskolák és nevelőintézetek államosítása azzal fenyeget, hogy az oktatás és nevelés vezető elvei közül a keresztény világnézet szempontjait kiküszöbölik vagyis másodszorba szorítják. (Elnök: Barankovics képviselő urat rendre utasítom.) [...]

Tisztelt Országgyűlés! Legyen szabad néhány szót szólnom a javaslat politikai vonatkozásáról is, a háború utáni magyar közhatalom, néhány esztendő leforgása alatt olyan jogszabályokat alkotott, amelyek következtében az állampolgárok közjogi és magánjogi viszonyai gyökeresen megváltoztak. A forradalmi jellegű átalakulás eddigi szakaszában a változások elsősorban gazdasági, társadalmi és politikai viszonyainkat érintették, de az operáló kés az állampolgárok szellemi és erkölcsi egzisztenciájának központi idegébe közvetlenül nem vágott bele. S talán ebben rejlik annak oka, hogy a lobbánékony magyar természet ezekre a változásokra sem pro, sem kontra nem reagált hevesebben. A magyar nép örök dicsőségre válik, hogy még a földosztás is lezajlott ama véres jelenségek nélkül, amelyek hasonló forradalmi cselekedeteket a történelemben általában kísérni szokták.

Amíg gazdasági, társadalmi vagy politikai érdekek forognak kockán az emberek általában csak gazdasági, politikai vagy társadalmi egzisztenciájuk nyomatékával szoktak küzdelemben részt venni. A most előttünk fekvő javaslat azonban a forradalmi átalakulás folyamatában fordulópontot jelent, mert mind ez ideig egyetlen változás sem érintette olyan közvetlenül és lényegesen az állampolgárok világnézeti meggyőződését, sőt valóságos hitükben, gyökerező felfogását, mint a hitvallásos iskolák és nevelőintézetek államosítása. Aki nem ejtette ki emlékezetéből azt a történelmi tanítást, hogy a szellemi és erkölcsi áramlatok pozitív és olykor döntő politikai erővel rendelkeznek, annak tudományos pontossággal előre kellett látnia, hogy az egyház és az állam viszonyába vágó kérdéseknek az egyház jogát sértő döntése - aminő a hitvallásos iskolák és nevelőintézetek államosítása - a legszélesebb nép lelkének mélységeiből fog viharokat felkavarni. [...]

Tisztelt Országgyűlés! Minthogy az időből kifogytam egy pár mondattal befejezem. A legsekélyebb erkölcsi ingadozás nélkül merem állítani, hogy ez a törvényjavaslat az országgyűlés többségének helyeslését el is nyeri a magyar nép igen nagy többségének értelmi, akaratí és érzelmi egyetértését soha nem fogja elnyerni. És akik ezt a törvényjavaslatot megszavazzák ezeknek is tudniuk kell, hogy ennek a javaslatnak törvényerőre emelésével politikai győzelmet már nem arathatnak. A javaslatot nem fogadom el.

ORTUTAY GYULA miniszter hozzászólása: Nem vallási kérdési ez, t. Ház. hanem művelődéspolitikai kérdésünk, és akik e kérdésből vallási kérdést koholnak, valójában

politikai támadást akarnak intézni a magyar demokrácia, a magyar köztársaság ellen. Ezt az álláspontot el kell utasítanunk. Aki a magyar közműveltség felemelésének a kérdését – hiszen ki fog derülni, hogy erről és csak erről van szó – arra használja fel, hogy a demokrácia ellen támadást intézzen, és aki úgy tesz mintha a templomok bezárásáról, a vallásnak törvényekben kifejezett megszüntetéséről – vagy ahogy a suttogó propaganda állítja – gyermekeinknek Szibériába való száműzetéséről, az emberi jogok tiprásáról lenne szó (Zaj és ellentmondások a néppárt soraiban. Egy hang a dolgozók pártja oldaláról: Kint terjesztik, itt tagadják!) Most egyszerre nem hiszik el képviselő társaim, hogy ilyen propaganda van, de amikor országszerte hallatszik, nem cáfolják meg! (Taps a kormánypártok soraiban.) Aki ezt a propagandát folytatja, az elárulja; hogy a magyar nép és elsősorban a szegény parasztság művelődésbeli felemelkedésének, tehát ezzel együtt politikai öntudatosulásának ellensége. (Úgy van! – a dolgozók pártján.)

A magyar közvélemény tehát ne engedje megtévesztetni magát: iskolaügyről, népünk szellemi felemelkedéséről, politikai tudatosodásáról van szó, nem pedig a vallás – bármelyik vallás – ügyéről! Egyben – erre is rá kell mutatnom, hiszen ez az eddigiekben is benne volt – politikai kérdésről is van itt szó, ahogy erre Erdei Ferenc igen t. képviselőtársam részben rá is mutatott. Azt akarjuk, hogy a magyar köztársaság az ifjú szívekben is fundáltassék; sziklaszilárdan, megingathatatlanul fundáltassék. Már pedig — és ez nem lehet titok az igen t. Ház előtt, és e tekintetben majd a tankönyvekről szólva, a felekezeti iskolai tankönyvekből vett konkrét adatokkal: fogom bizonyítani állításomat — a magyar demokrácia nem tűrheti tovább a felekezeti iskolákban folyó demokráciaellenes izgatást. (BARANKOVICS István (dn): Ki engedélyezi a felekezeti iskolák könyveit? A kultuszminiszter engedélyezi!) Nem tűrheti ezt tovább gyermekeink jövője, gyermekeink lelki nyugalma, politikai képzettsége érdekében és ezzel a magyar demokrácia jövője érdekében sem, aminthogy azt sem tűrhetjük, hogy akár látszatszövetségek — ha látszatszövetségek! — akár pedig tényleges szövetségek formájában politikai szervezkedés kezdődjék meg a katolikus felekezeti iskolákon keresztül az úgynevezett Katolikus Szülők Szövetségében. [...]

Szeretnék még néhány szót szólni — bár a törvény szövege világos és félreérthetetlen — a törvény intencióiról. Azért kell erről szólnom, mert Barankovics igen t. képviselőtársam és mások is kétségbe vonták e törvény alapján annak igazi, valódi lehetőségét, hogy a felekezeti iskolázás megmaradjon. Elsősorban az 1. és 3. §-ok (2) bekezdései implicite a kivételezés statuálásával biztosítják a felekezetek iskolaállítási jogát. E paragrafusokban a felekezetek iskolaállítási joga implicite van benne, de explicite, expressis verbis benne van az 5. §-ban, amely azt mondja, hogy az iskolaállítás lehetőségét a vallás- és közoktatásügyi miniszter vagy a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel együtt a társminiszterek előterjesztésére a kormánynak lehetősége van megadni. Az egyházak által feltett alapjogokat tehát elvileg ez a törvény nem érinti, eltekintve az annakidején meghozott francia törvénnyel, amely hallani sem akart erről. Mi ellenben ennek biztosítását bevesszük, és meggyőződésünk, hogy a demokráciának és az egyházaknak egymáshoz való viszonyán múlik, hogy ez a jogértelmezés milyen gyakorlatot fog nyerni majd a jövőben. [...]

Magyarországon az álláspont ma teljesen megmerevedett. Annyira megmerevedett, hogy hétről-hétre egymásután olvastak fel pásztorleveleket a magyar katolikus templomok mindegyikében. Nincs természetesen sem okom, sem jogom-arra, hogy ezt a ténykedést bíráljam, nem is kívánom bírálni, ez nem is volna illendő részemről (SUPKA Géza (pd): A magyar kormánynak mindig joga van beleszólni a pásztorlevelek kérdésébe! Közbekiáltások a néppárton: Dehogyan van!)

Ratkó Anna népjóléti miniszter felszólalása a tárca 1951-es költségvetéséről szóló vitában

Országgyűlési Napló, 1949. II. köt. (1950. május 8. – 1953. március 18.) 145–150.

A Magyar Dolgozók Pártja 1948-as programja deklarálta, hogy a „népi demokrácia minden tette szociálpolitika”. Ennek az erősen ideologikus felfogásnak a jegyében szüntették meg az 50-es években a Népjóléti Minisztériumot és számolták fel a szociálpolitikai szakszolgálatokat. Ratkó Anna (1903–1981) szövönőként és szakszervezeti vezetőként – a „kommunista nőpolitika diadalaként” – került a Népjóléti, később az annak helyébe lépő Egészségügyi Minisztérium élére, mint az ország első női minisztere. Kiválasztásának szempontjai nélkülözték a szakmaiságot, viszont Rákosi politikailag megbízhatónak tartotta. Minisztersége idején indul meg az addig komolyabb személycseréktől nem sújtott egészségügyi intézmények vezetőinek megbízható munkáskáderekre történő lecserélése. Ratkó ideológiai megfontolásokból vetette el a politikailag megbízhatatlannak tartott nevelőszülőktől a szovjet katonák erőszakoskodása nyomán fogant árvákat és helyezte el őket rosszul ellátott állami nevelőintézetekbe.

T. Országgyűlés! Az 1950. év folyamán a Népjóléti Minisztérium két nagy munkaterületén, az egészségügyi és a szociális gondozás területein a még bőven meglévő hiányosságok mellett számos eredményről számolhatunk be. A Népjóléti Minisztérium feladata az egészségvédelem, a betegellátás és dolgozóinknak a termelőmunkába való visszavezetése. De feladata a Népjóléti Minisztériumnak az is, hogy gondoskodik azokról, akiket a termelő munkába visszaállítani nem lehet, aggokról, öregekről, rokkantokról.

Szociálpolitikai feladatunk alakulására jellemző, hogy az életnívó emelkedésével fokozatosan mind jobban csökkent az egyéni segélyezés rendszere, és e helyett jelentősen fejlődött az állami, intézményes szociális gondozás. Új szociális otthonokat létesítettünk, régieket korszerűsítettünk. Budapesten és Dobán állami Vakok Intézete kezdi meg működését a vakok gondozásának intézményes kiterjesztése érdekében. Az 1950-es év döntő lépést jelentett szocialista egészségügyünk építésének útján. Közegészségügyi munkánk minden területén kimélyítettük azokat a gyökeres